



ARCHIMEDES

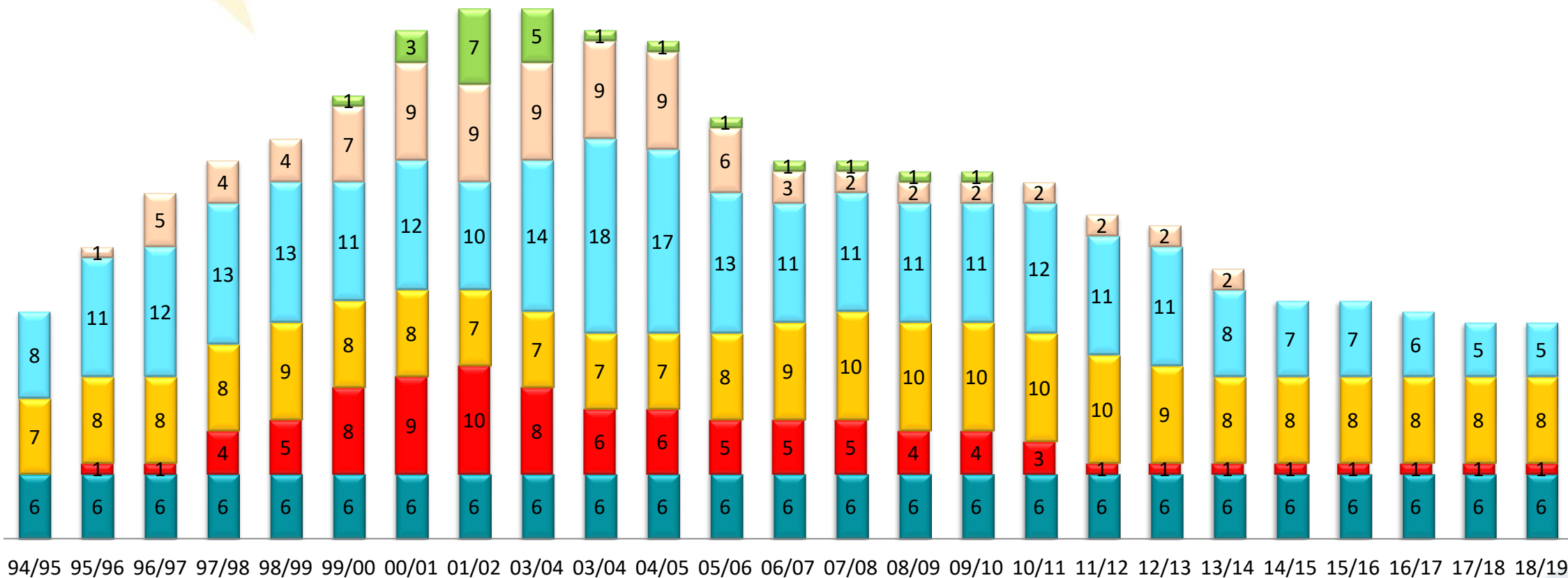
Kas Eesti kõrgharidus ootab tuult või püüab tuult?

Heli Mattisen

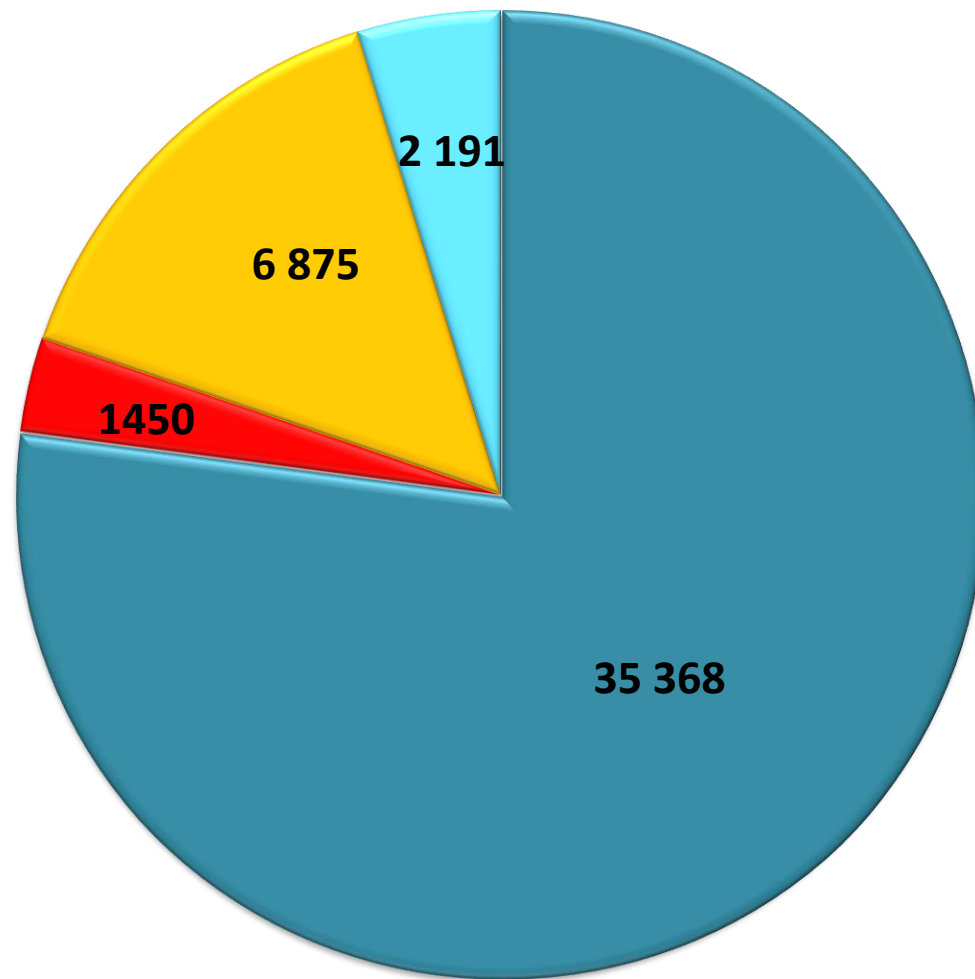
15.10.2018

Kõrgharidust pakuvad õppeasutused Eestis 1994-2018

- avalik-õiguslikud ülikoolid
- eraülikoolid
- riigirakenduskõrgkoolid
- erarakenduskõrgkoolid
- riigikutseõppeasutused
- erakutseõppeasutused



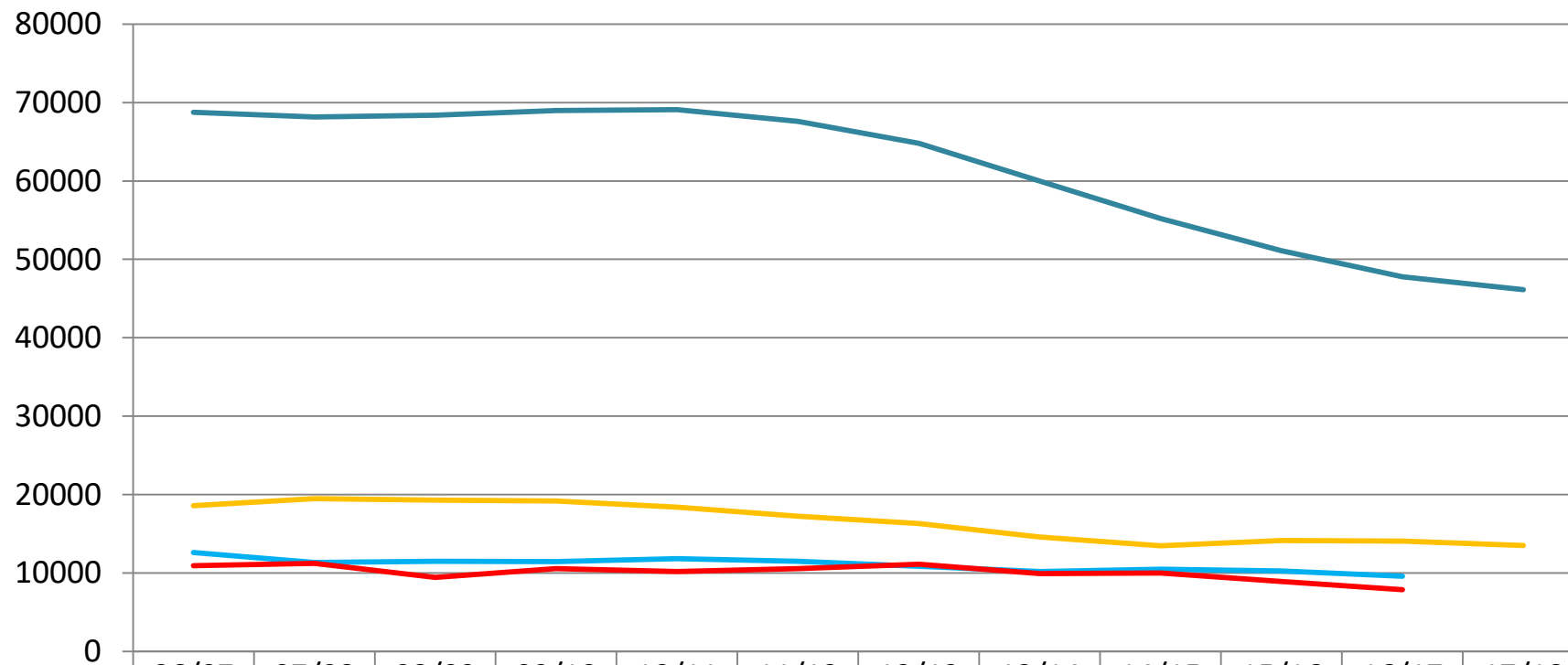
Kõrgkoolid ja üliõpilaste arvud 2018



aasta	üliõpilasi
2018	46 154
2014	59 998
2011	69 113
2008	68 168

- 6 avalik-õiguslikku ülikooli
- 1 eraülikool
- 8 riigirakenduskõrgkooli
- 5 erarakenduskõrgkooli

Üliõpilased, vastuvõtt, katkestajad, lõpetajad



	06/07	07/08	08/09	09/10	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16	16/17	17/18
Vastuvõetute arv	18597	19482	19292	19167	18404	17233	16305	14606	13477	14138	14057	13491
Üliõpilaste arv	68767	68168	68399	68985	69113	67607	64806	59998	55214	51092	47794	46154
Lõpetajate arv	12612	11345	11489	11450	11828	11497	10867	10190	10491	10277	9606	
Katkestamis-sündmuste arv	10922	11218	9423	10570	10189	10542	11109	9912	10014	8899	7856	

Üliõpilaste arvu vähenemine

- Vähenemine puudutab eelkõige bakalaureuseõpet: 2011/12 – 27465, 2017/18 – 16059, mis teeb 42%.
- Rakenduskõrgharidusõppes on vähenemine olnud veidi väiksem – 38% (vastavalt 20791 ja 12900), kuid kui vaadelda eraldi neid riigirakenduskõrgkoolide, mis tegutsevad ka aastal 2018, siis ilmneb, et seal on vähenemine olnud kõige väiksem - 18%.
- Enim on üliõpilaste arvu langus tabanud erarakenduskõrgkoole – 56%. Samas, kui vaadelda eraldi neid erarakenduskõrgkoole, mis tegutsevad ka aastal 2018, siis seal on vähenemine olnud vaid 17%.
- Magistriõppe üliõpilaste arv on olnud stabiilselt kasvav, põhjused peamiselt töötavate inimeste tulek ülikooli ning välisüliõpilaste arvu kasv.
- Doktoriõppesse vastuvõtt on vähenenud umbes 18%.

Veel noppesid Eesti kõrgharidusest **2018** vs 2008

- Naised/mehed **59/41** vs 62/38
- Vanuses 19-24 üliõpilaste osakaal **52%** vs 63%
- Välisüliõpilaste osakaal **9,5%** vs 1,3%
- BA/MA: $16059/11533=1,4$ vs $27511/11325=2,4$
- LTT erialade vastuvõtu osakaal koguvastuvõtust **32% vs 27%** (kõrgeim 2012 – 34%). Absoluutarvudes ainsana suurenenud IKT vastuvõtt (1477 vs 1077)
- Lõpetanute edukus tööturul - hõive keskmiselt **83%**
- Katkestajate osakaal **14,5%** vs 15,6% (2013)
- Doktorikraadiga õppejõudude osakaal **52,5%** vs 47,4%

Veel noppeid (jätkub)

Üliõpilasi õppejõu kohta Eestis keskmiselt **13** vs17 (2010)

EMTA	4,9
EMÜ	8,4
EKA	11,8
TÜ	10
TTÜ	14
TLÜ	24
EBS	32

Võrdluseks – Soomes (OECD statistika põhjal 2016.a) 15,3, Hollandis 14,8, Saksamaal 12, Norras 9.

Mõni seik lisaks

- Eesti **kõige väiksemas kõrgkoolis õpib 55 üliõpilast** (Kõrgem Usuteaduslik Seminar)
- **Arhitektuuri** on võimalik õppida **4 kõrgkoolis** (EKA, TTÜ, TTKK, Eesti Maaülikool)
- **Kunste – 6 kõrgkoolis** (EKA, TLÜ, TÜ, Tartu Pallase, Mainor, EA), üliõpilasi kokku 2 192 (sh 47 doktoranti)
- **Bio- ja keskkonnateadused – 5 kõrgkooli** (TÜ, EMÜ, TTÜ, TLÜ, EA), üliõpilasi kokku 1 613 (sh doktorante 350)
- **Ärindus ja haldus – 10 kõrgkooli** (TÜ, TTÜ, TLÜ, EMÜ, EMTA, EBS, Mainor, EA, LVRKK, SKA), üliõpilasi kokku 8 527 (2008 -16 763)

Vastutusvaldkondadesse vastuvõtu osakaal 2017

- TalTech 95,6% (2013 – 88%)
- TÜ 83,7% (2013 – 86,1%)
- TLÜ 51%
- EMÜ 45,6%

- EKA 97,5%
- EMTA 94,3% (2013 – 88,3%)

Üleilmalised arengud 1

- Rahvastik vananeb, eluiga pikeneb, rahvaarv suureneb.
- Loodusressursside vähenemine. Ressursside hinna kasv.
- Kasvavad sotsiaalkulutused.
- Tööturg eripalgelisem: naiste osakaalu suurenemine, soorollide muutus, suurenevad kultuurierinevused.
- Üleilmastumine nõuab suuremat paindlikkust tööturul. Suureneb nõudlus osaajaga töötamise ning paindlike töövormide järele.
- Automatiseerimine.
- Maailm muutub programmeeritavaks. Suurandmete analüüs mõjutab turundust, rahandust, põllumajandust, logistikat ja paljusid teisi eluvaldkondi.

Üleilmalised arengud 2

- Oskused vananevad ülikiiresti, pidev elukestev õpe paratamatu.
- Tehnoloogia areng kõikidel elualadel, uusi oskusi ja teadmisi (näiteks IT) on vaja kõikjal.
- Innovatsioon sünnib traditsiooniliste valdkondade üleselt interdistsiplinaarsed ja universaalsed oskused olulised.
- Virtuaalne töökoht nõuab väga head koostööoskust ning väga head meeskonna ja projekti juhtimise oskust.
- Vajadus eri vanuses ja erineva staažiga töötajate juhtimise oskuste järele.

Future Work Skills 2020

While all six drivers are important in shaping the landscape in which each skill emerges, the color-coding and placement here indicate which drivers have particular relevance to the development of each of the skills.

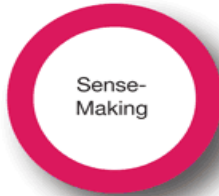
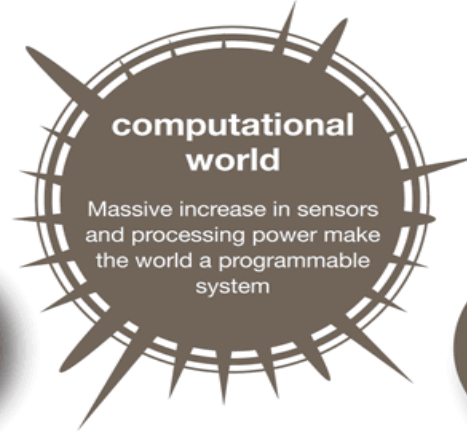
KEY



Drivers—disruptive shifts that will reshape the workforce landscape

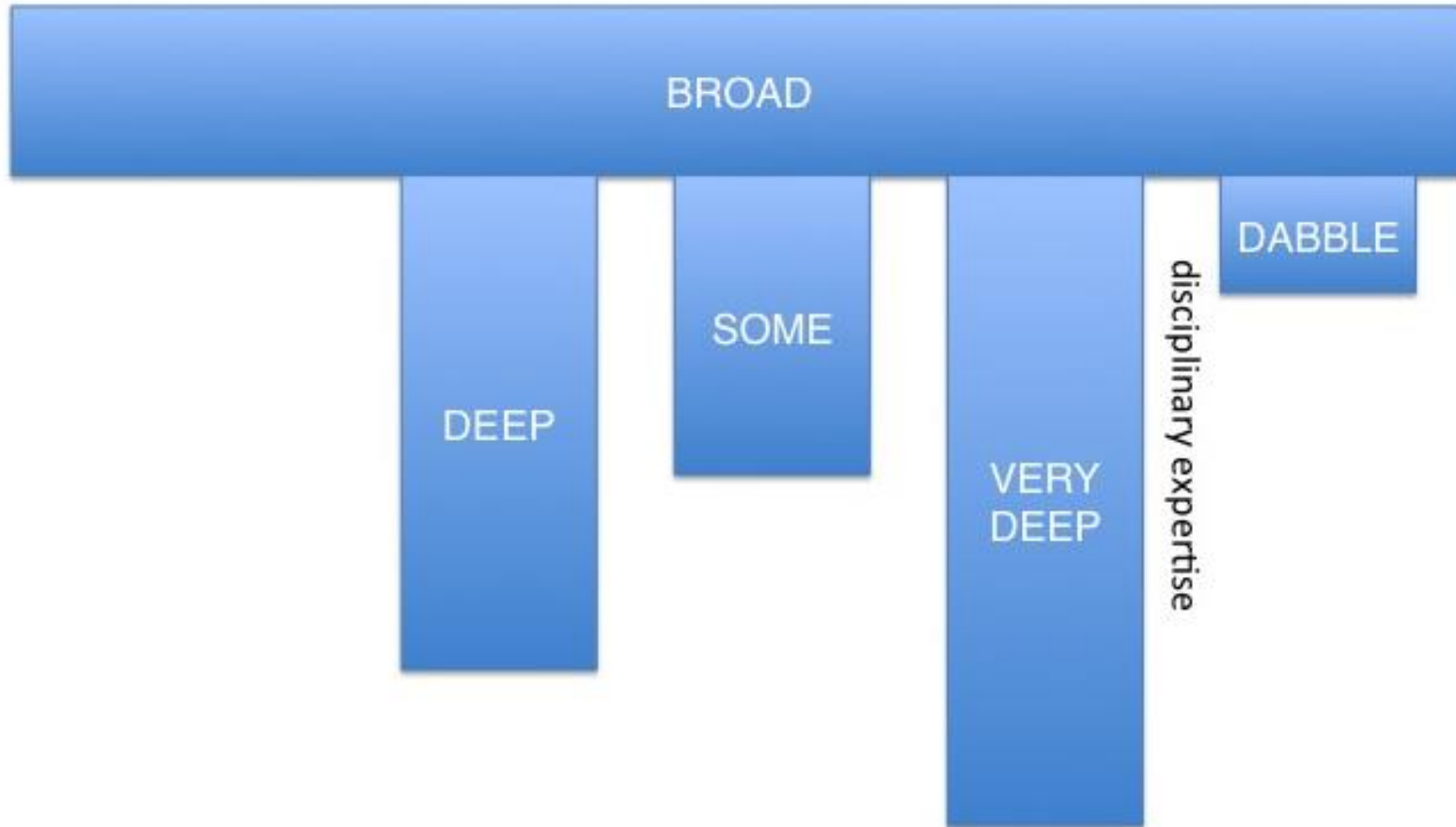


Key skill needed in the future workforce



T-tarkus?

ability to work outside core discipline



Uued oskused+

- Sotsiaalne intelligentsus
- Loovus ja kohanemine
- Toimetulek erinevustega
- Uue meedia kirjaoskus
- Suurandmete analüüsi oskus
- Kriitiline mõtestamine
- Transdistsiplinaarsus
- Disainmõtlemine
- Virtuaalne koostöö
- Toimetulek vaimse koormusega

Kas me oleme selleks valmis

?

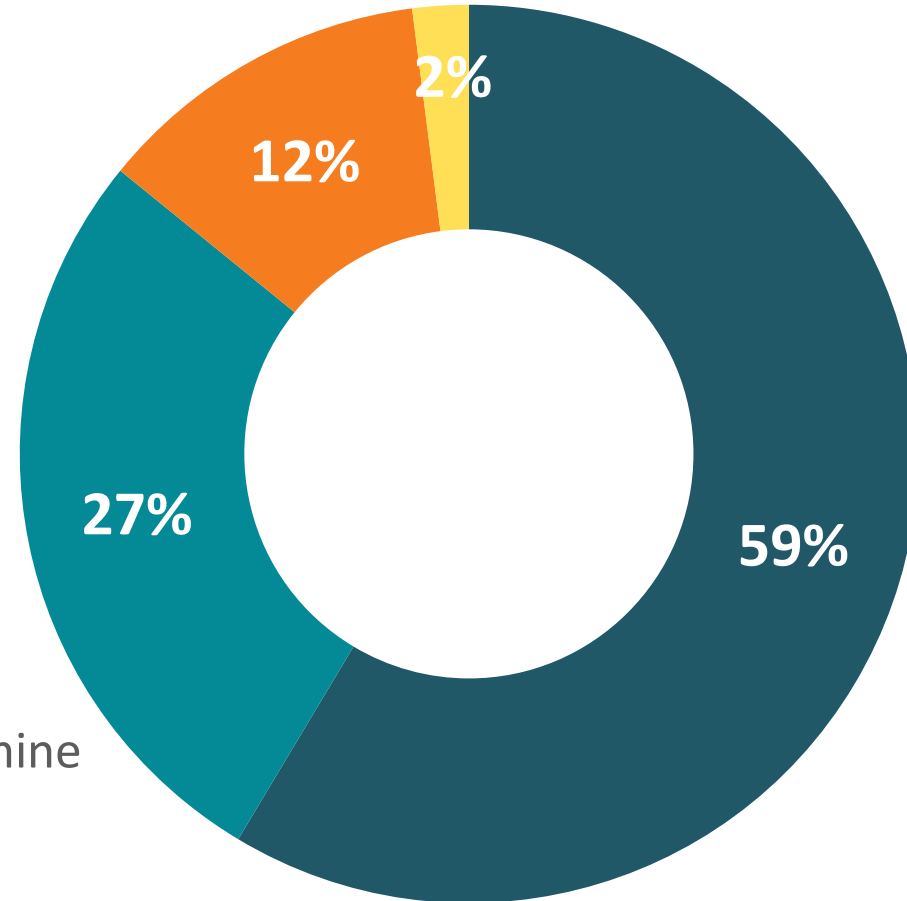
EKKA hindamised 2012-2017

- **Institutsionaalne akrediteerimine**

- 22 otsust: 14 täisakrediteeringut
- 3 kõrvalingimusega
- 2 lühem periood
- 2 negatiivset

- **Õppekavagrupi kvaliteedi hindamine**

- 77 otsust: 43 otsust – järgmine hindamine toimub 7 aasta pärast
- 24 - kõrvaltingimus
- 10 – järgmine hindamine toimub vähem kui 7 aasta pärast



- Täisakrediteering
- Täistulemus (7a) kõrvaltingimusega
- Osaline tulemus (3-5a)
- Negatiivne

Kõrgkooli juhtimine ja toimimine

Tugevused

Eestvedamine

Juhtimisvastutuse jaotus,
liikmeskonna kaasamine

TAL tegevuste kavandamine,
eesmärgistamine, juhtimine

Kitsaskohad

Strateegilised valikud

Võtmetulemuste määratlemine

Ressursid

Tugevused

Rahaliste vahendite ja taristu
juhtimine

Õppekeskkond ja laborid

Kitsaskohad

Riskide juhtimine

Pikaajaline planeerimine

Õppematerjalid eesti ja/või inglise
keeles

Õppekava ja õppekavaarendus

Tugevused

Õppekavad on sidusad,
kaasaegsed,

Tööandjate, vilistlaste, üliõpilaste
rahulolu

Lõpetanute konkurentsivõime

Arenguvajadused

Kirevus

Praktika sisu ja korraldus

Õpiväljundid ja nende hindamine

Tööandjate kaasamine formaalne

Kas õppejõude (kompetentsi) ikka
piisab?

Üliõpilaste tagasiside

Õppejõud

Tugevused

Kvalifikatsioon

Pühendumus

Teadustöö tase

Õppejõudude ja üliõpilaste suhted

Doktoriõppe läbiviimisele kaasatud tunnustatud välisteadlased

Kitsaskohad

Töökoormus

Töötasu

Töö hindamine

Enesetäiendamise, (nüüdisaegsed meetodid, inglise keel jm)

Välisõppejõudude kaasamine

Vähene mobiilsus

Lõputööde juhendamine

Õppimine ja õpetamine

Tugevused

Õppetegevusega seotud
eesmärgid ja nende täitmise
jälgimine

Õppemeetodid

Kitsaskohad

Õppemeetodid “traditsioonilised”

Iseseisev töö ja selle hindamine

Õppimist toetav hindamine

Akadeemiline eetika ja nõudlikkus

Üliõpilased

Tugevused

Motivatsioon

Õppejõudude ja üliõpilaste suhted

Üliõpilaste nõustamine

Kitsaskohad

Väljalangevus

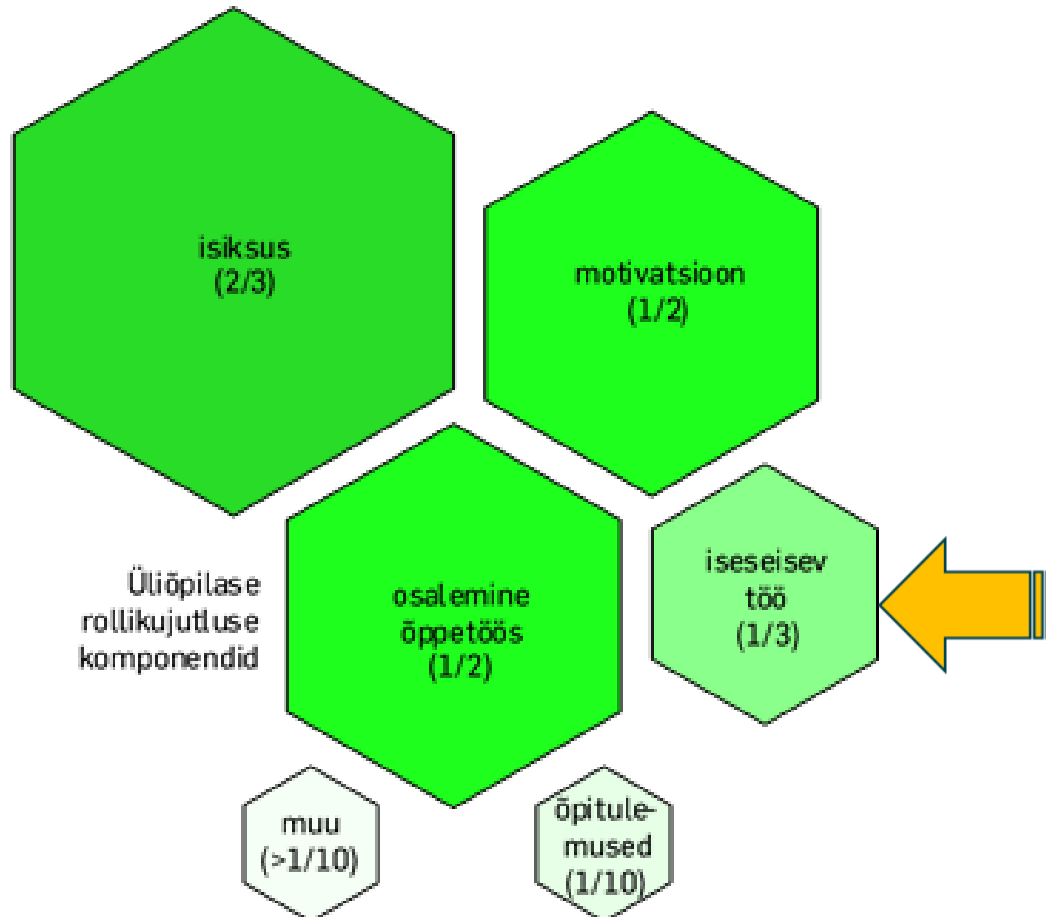
Üliõpilaste akadeemilise edasijõudmise jälgimine ja toetamine

Mobiilsus

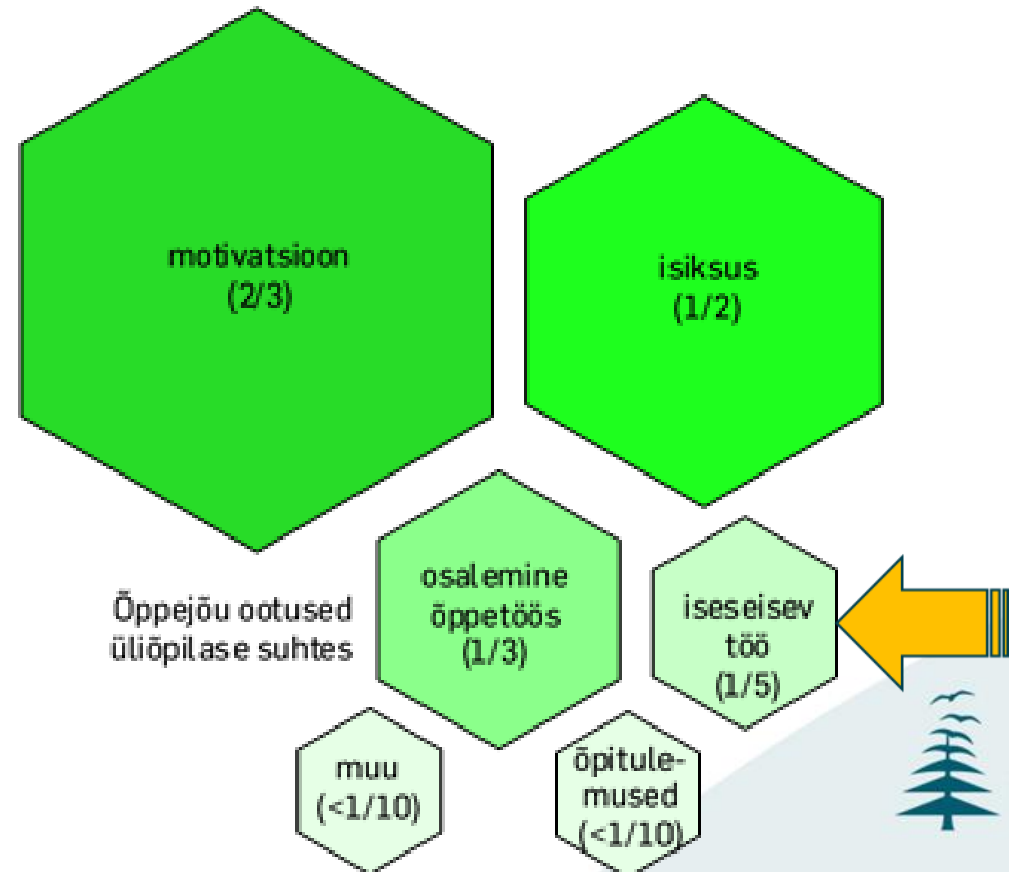
Üliõpilase rollikujutlused

<https://www.digar.ee/arhiiv/et/raamatud/22450>

Üliõpilase rollikujutus heast üliõpilasest



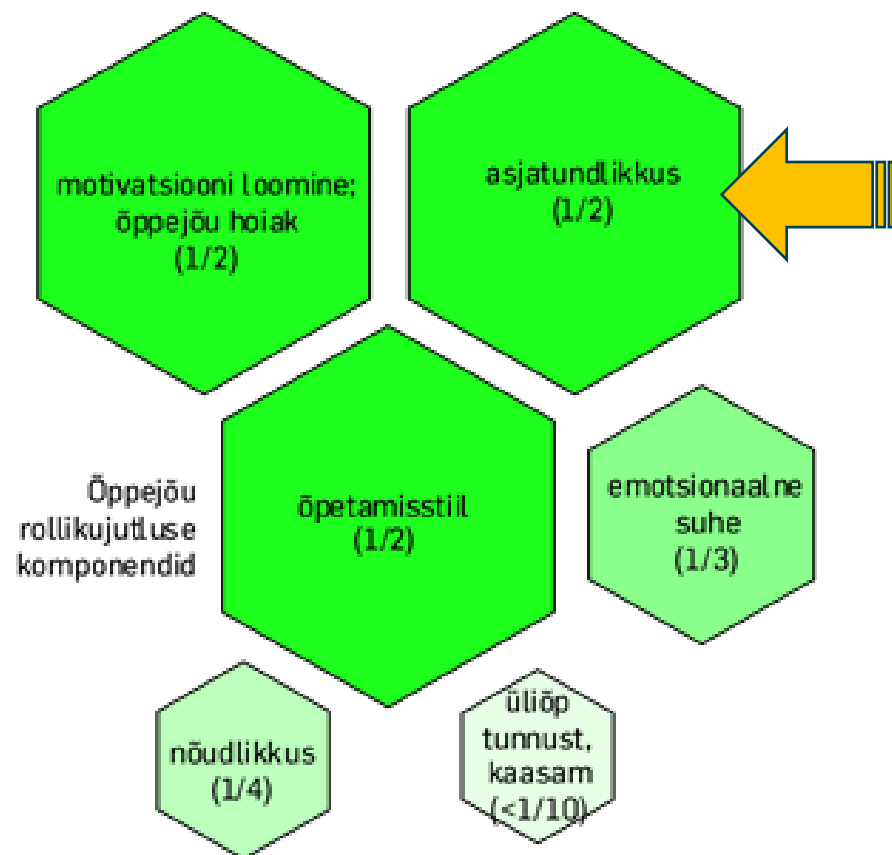
Õppejõu ootused üliõpilasele



Õppejõu rollikujutlused

<https://www.digar.ee/arhiiv/et/raamatud/22450>

Õppejõu rollikujutus



Üliõpilaste ootused õppejõule



Tuule ootel



Dilemmad

- Institutsionaalne jätkusuutlikkus vs valdkondlik jätkusuutlikkus: Kõrghariduse rahastamisel on seni lähtunud pigem järjepidevuse põhimõttest ja institutsionaalsest jätkusuutlikkusest. Selle tulemusel on ressursid killustatud ega võimalda tagada vajalikku kvaliteeti kõikides valdkondades, mida on Eesti ühiskonna jätkusuutlikkuse huvides vajalik arendada.
- Õpetamine kõrgkoolis vs õppimine kõrgkoolis, “traditsiooniline” vs nüüdisaegne õpikäsitus - - Süvateadmised kitsal erialal vs transdistsiplinaarsus
- Akadeemilises ja kultuurilises plaanis heterogeenne üliõpilaskond vs elitaarsus
- Eestikeelse kõrghariduse pakkumine kõikides õppesuundades vs osaline üleminek ingliskeelsele kõrgharidusele

Lahendus

1. Vorm

2. Sisu

Vorm

- Killustatuse vähendamine, ressursside koondamine
- Seinte lammutamine erinevate kõrgharidusasutuste, aga ka kutse- ja üldhariduse ning kõrghariduse vahel. Arendada välja valdkondlikud (võrgustikupõhised) kompetentsikeskused.

Miks mitte näiteks:

Kaunite Kunstide Kool = TMKK+Otsa kool+EMTA+TLÜ
koreograafia+BFM+EKA

Kutseõppe tasemel meremehi koolitav **Merekool** ja **Eesti Mereinstituut** (TÜ) TALTECH **Mereakadeemia** juurde

Sisu

- Mida ja kuidas me õpime ja õpetame – nüüdisaegne õpikäsitlus kõrgkoolidesse;
- Õppejõud kui õppimise juhendaja ja toetaja, üliõpilane ennasjuhtiv õppija
- Tähenduslik õppimine
- Ettevaatav õppekavaarendus lähtuvalt tulevikuoskustest
- Mitme sambaga T
- Hoiakute, väärtushinnangute kujundamine
- Tõenduspõhine täienduskoolitus – elukestev õpe
- Eesti keel on õppekeel, samas on inglise keel “teine õppekeel”. Kõik välisülõpilased õpivad eesti keele ära vähemalt B1 tasemel, keeleõpe on lõimitud erinevatesse kursustesse.

Uued oskused+

- Sotsiaalne intelligentsus
- Loovus ja kohanemine
- Toimetulek erinevustega
- Uue meedia kirjaoskus
- Suurandmete analüüsi oskus
- Kriitiline mõtestamine
- Transdistsiplinaarsus
- Disainmõtlemine
- Virtuaalne koostöö
- Toimetulek vaimse koormusega

Tuult püüdmas





Tuult purjedesse!